

MVSZ Sajtószolgálat közlése 2013 (8098/131111)

Egy magyar csendőr mélységes emberségét tanúsító községi bizonyítvány kiadását kezdeményezték az észak-erdélyi Sarmaságban élő Berkovits Ernő és Deutsch Ödön, zsidó nemzetiségű lakosok 1946. januárjában. Értékes József csendőrtörzsőrmester ekkor éppen a kistarcsai internáló táborban várta ítéletét. Az ő története segíti a csendőrségről kialakított kép árnyalását. Az itt nyilvánosságra kerülő dokumentum fontos adalék Magyarország azon korszakáról, amelyet egyszerűen nácizmusként, fasizmusként szokott megbélyegezni az a társadalmi réteg, amely legszívesebben kitörölné Magyarország történetéből a Horthy Miklós kormányzó nevével fémjelzett korszakot.

"Értékes József m. kir. csendőrőrmester 1905-ben Solt k Iskolai végzettsége után szülei gazdaságában dolgozott. 1929 szeptember 1-én a Magyar Királyi Csendőrség kötelékébe lépett. Miskolcon és Salgótarjánban végezte el a próbacsendőri iskolát. Működött Mindszent, Kiskundorozsma, Mezőkovácsháza, Orosháza, Gyoma, Endrőd, Vésztő és Uszód csendőrőrsin. Járőrvezetői tanfolyamot 1938-ban Szombathelyen végezte. A III. osztályú szolgálati jelvény tulajdonosa" - írja Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye 1939-es adattára.

Szolgálati helye, 1941-től a szilágyvármegyei Sarmaság községben volt. A háborús front átvonulása után amerikai fogságba került. Hazatérése után a kistarcsai internálótáborba vitték, ahonnan az erdélyi zsidók aláírásával igazolt, 1946. január 29-ei keltezésű, Sarmaság községi bizonyítványa szabadította ki.

A 198/1946 iktató számú községi bizonyítvány, amelyet alább pásztázva, hasonmás változatban is közlünk, így fogalmaz:

„Alulírott Sarmaság községi elöljárósága hivatalosan igazolja, hogy É r t é k e s J ó z s e f, aki 1941 és 1942 években Sarmaság községben mint csendőrtörzsőrmester teljesített szolgálatot népszerűségével és kifogástalan magatartásával az egész község lakosságának – nemzeti különbség nélkül – a közmegebecsülését váltotta ki.

Nevezett, mint csendőrtörzsőrmester a községünkben eltöltött szolgálati ideje alatt, az akkor érvényben levő fasiszta rendeletek alapján a községünkben lakó zsidó nemzetiségűekkel a legnagyobb emberséggel bánt el és a tudomásunkra jutott adatok alapján a zsidóságot elnyomó és egyes előnyökből kizáró rendeleteket sohasem alkalmazta velük szemben szigorral, sőt azoknak következményeiről előzetesen és bizalmasan értesítette, úgyhogy demokratikus magatartásával kiérdemelte az összes lakosság szeretetét.” (kiem. szerk.)

Sajtószolgálatunk köszönetet mond Értékes József csendőrtörzsőrmester Kalocsán élő lányának, Lakatos Lászlóné született Értékes Eszternek azért, hogy v. Vörösváczy Csaba közvetítésével rendelkezésünkre bocsátotta e fontos dokumentumot, amely Értékes József révén a valósághoz közelebb álló ábrázolásban mutatja be a kommunizmus idején és azt követően sokat kárhoztatott magyar királyi csendőrséget.

Kakastollasok – jobbról Értékes József.

Sarmaság községi bizonyítvány

Sarmaság községi elöljáróságától.

198 / 1946 kig.szám.

KÖZSEGI BIZONYÍTVÁNY.

Alulírott Sarmaság községi elöljárósága hivatalosan igazolja, hogy
E r t é k e s J ö s z e i, aki 1941 és 1942 években Sarmaság községben,
mint oszondörtörzsörmeister teljesített szolgálatot, népszerűségével és ki-
fogástalan magatartásával az egész község lakosságának -nemzetkülönbség
nélkül - a községbecsülését váltotta ki.-

Nevezett, mint oszondörtörzsörmeister a községünkben eltöltött szolgál-
lati ideje alatt az akkor érvényben lévő fasiszta rendeletek alapján a
községünkben lakó zsidó nemzetiségűekkel a legnagyobb emberiségrel bán-
t el és a tudomásunkra jutott adatok alapján a zsidóságot elnyomó és egyes
ellenségéből való kizáró rendeleteket sohasem alkalmazta velük szemben
szigorral, sőt azoknak következményeiről előzetesen és bizalmasan értesít-
tette, agyhogy demokratikus magatartásával általánosságban kiérdemelte az
összes lakosság szeretetét.-

Ezen bizonyítványt a községünkben lakó zsidó nemzetiségű Berkovits
Ernö ur és Deutsch Ödön ur javaslatát alapján adtuk ki a fentisvezetett
magatartásának igazolására.-

Sarmaság 1946 évi január 29-én

M. Edelgyi
községi bíró.

Psarvólek
körjegyző.

A bizonyítványban foglalt adatok valóságságát
és annak javaslatát hiteltérdeandően igazoljuk.-

Sarmaság 1946 évi január 29-én

Berkovits Ernő
Deutsch Ödön